

X. Yüzyılda bir Alman Krallığı'ndan söz edilebilir mi? Tarihyazımsal bir değerlendirme*

Mehmet FIRAT

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

mfirat89@gmail.com

0009-0000-9784-1305

Öz: Bu makale, modern araştırmalarda sıklıkla "Alman Krallığı" olarak isimlendirilen X. yüzyıl Doğu Frank Krallığı için uygun terminoloji hususunda bir tartışma ortaya koymaktadır. Hem dönemin birincil kaynaklarını hem de modern araştırmaları inceleyerek X. yüzyıl krallığı için "Alman Krallığı" ifadesinin anakronistik bir yaklaşım getirdiğini savunmaktadır. Kraliyet beratları, tarihsel anlatılar ve Otto hükümdarlarının kullandıkları unvanlar, bu dönemde krallığın birleşik bir Alman kimliğine işaret etmediğini, *Teuton* (Alman) teriminin ise istisnâ olarak tercih edildiğini göstermektedir. Çağdaş kaynaklar krallığın tebaasını tanımlarken Bavyeralılar, Svabyalılar, Saksonlar veya Frankonyalılar gibi bölgesel kimliklere başvurmuşlardır. Bu çalışma, X. yüzyıl Avrupa tarihinde büyük ölçüde çeviri eserlere dayanan Türk literatüründe bu krallığı adlandırmak için tutarlı bir terminolojiye duyulan ihtiyacı vurgulamakta ve "Doğu Frank Krallığı" veya "Sakson Krallığı" terimlerini tarihsel olarak daha doğru alternatifler olarak önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Alman Krallığı, Doğu Frank Krallığı, Otto Hanedanlığı, X. Yüzyıl, Tarihyazımı

Can we speak of a German Kingdom in the 10th century? A historiographical assessment

Makale Türü:

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi:

14.11.2024

Kabul Tarihi:

05.12.2024

Abstract: This article presents a discussion of the appropriate terminology for the 10th-century East Frankish Kingdom, which is often referred to as the "German Kingdom" in modern scholarship. By examining primary sources and the modern scholarship, the study argues that the term "German Kingdom" is anachronistic when applied to the 10th century. Evidence from royal charters, historiographical accounts, and titles used by the Ottonian rulers suggests that they identified their realm as the kingdom of the Franks and Saxons, rather than a unified German entity. Moreover, contemporary sources used the term "Teuton" exceptionally in describing the subjects of the kingdom, instead referring to them by regional identities such as Bavarians, Swabians, Saxons and Franconians. This study highlights the need for a standardized terminology in Turkish scholarship, which largely relies on translated sources, and proposes "East Frankish Kingdom" or "Saxon Kingdom" as historically accurate alternatives for the 10th century.

Keywords: German Kingdom, East Frankish Kingdom, Ottonian Dynasty, 10th Century, Historiography

* Bu makale, 25-26 Nisan 2024'te Hacettepe Üniversitesi'nde düzenlenen "Orta Çağ ve Erken Modern Avrupa Sempozyumu"nda sunulan "Orta Çağ Avrupası'nda İsimlendirme Sorunu: X. Yüzyılda Bir "Alman Krallığı"ndan Söz Edilebilir Mi?" başlıklı bildirini gözden geçirilmiş halidir.

Extended Summary

Purpose

One of the most contentious issues in the field of medieval German history is the question of when we can speak of a German kingdom. It is well known that after the Treaty of Verdun in 843, Charlemagne's empire was divided into three kingdoms. One of these kingdoms, the East Frankish Kingdom, would later become the German Kingdom. It can be argued that for modern scholars, the question of when this transformation was completed is open to debate. To define the "turning points" in question, several events were put forth for consideration. These included the election of Conrad I, the first non-Carolingian king; the election of Henry I, the first non-Frankish king; the Lechfeld triumph against the Hungarians; or the imperial coronation of Otto I. The fact that all these occurrences took place in the 10th century makes this period important. However, in naming a kingdom, it is also essential to examine contemporary sources and to consider how the rulers identified themselves. In this regard, the use of the term "German" (Teuton) in 10th-century sources is exceptional. Considering abovementioned information, this study argues that applying the term "German Kingdom" to the 10th century is historically inaccurate. Since the Turkish literature on 10th-century European history largely relies on translated works, there is no consistent terminology for naming this kingdom. Therefore, this article also seeks to offer a terminological suggestion on this subject. It should be noted that this study will not deviate from the framework of "nomenclature" and will not address issues such as the question of the beginning of German history, which is beyond the scope of this article.

Method

This study employs an interpretative and critical research method that draws on factual observation from primary sources and subjective assessments from modern scholars. The primary sources are mainly composed of royal charters from the Ottonian court and the works of contemporary historiographers, including Widukind, Liudprand, Thietmar, and others. This article will examine these sources in the context of a naming problem, beginning with a summary of the historical background. Subsequently, the nomenclature of this 10th-century kingdom, as proposed by modern historians beginning in the 19th century, will be presented. Given that the most significant works on 10th-century German history were authored in German and English, this study is confined to works written in these languages.

Results and Discussion

A review of 10th-century sources reveals an absence of reliable evidence regarding the usage of "*regnum Teutonicorum*" or "*rex Teutonicorum*". With the exception of Henry II, who ruled at the beginning of the 11th century, the Ottonian

kings did not refer to themselves as the King of the Germans/Teutons. For these rulers, the title of King of the Franks and Saxons was sufficient. For example, the Treaty of Bonn in 921 designated Henry I as king of the eastern Franks, while Charles III was designated as king of the western Franks. In his inaugural charter following his ascension to the throne, Otto I delineated his dominions as the Kingdom of the Franks and Saxons. Following the imperial coronation of Otto I, the Ottonian emperors, particularly Otto III, predominantly adopted the title of "*imperator Romanorum*" in their charters. The aforementioned evidence demonstrates that the rulers of the 10th century did not perceive their realm as the German Kingdom.

The contemporary historians held similar views. For instance, Widukind regarded this realm as the Kingdom of the Franks and Saxons. The majority of annals and chronicles referred to the subjects of the kingdom by their own names, rather than by a unified designation such as "Teuton." The inhabitants of the kingdom were referred to as Bavarians, Swabians, Saxons, Franconians, and so forth. The use of "Teuton" in the 10th century can only be traced on the borders or outside of the kingdom.

Modern historians, who hold disparate views on this subject, have designated this 10th-century kingdom according to their own respective perspectives. For 19th-century German nationalists, a number of the aforementioned events were sufficient to recognize this kingdom as the German Kingdom. This designation is particularly based on the period when the subjects of the kingdom began to act collectively for a common cause, such as the Battle of Lechfeld. Nevertheless, many researchers maintain that characterizing these subjects as "Teutons" is insufficient, given that no contemporary sources have made such a designation.

Conclusion

In conclusion, it is inaccurate to refer to a 'German Kingdom' in a historical context where the population did not self-identify as German, and the monarch did not claim the title 'King of the Germans.' While the German Kingdom undoubtedly emerged from the East Frankish Kingdom, a full understanding of the formation of the German Kingdom requires evidence from the 11th century onward. For the 10th century, the term 'East Frankish Kingdom' (or 'Saxon Kingdom' from 919 onward) provides a more accurate designation.

Giriş

Uluslar, çok uzun süreden beri var olduklarını iddia eden, oysa tarihsel bakımdan yeni olan varlıklardır. Dolayısıyla, bir ulusun kendi tarihinin

milliyetçi versiyonu da kaçınılmaz bir şekilde, anakronizmden, bazı şeylerin atlanmasından, olayların bağlamlarından koparılmasından ve aşırı örneklerde de yalanlardan oluşacaktır (Hobsbawm, 2009: 335-6).

Çalışmalarını XIX. yüzyıl tarihine yoğunlaştıran ünlü İngiliz tarihçi Eric Hobsbawm'ın (ö. 2012) ulus kavramı hakkında yukarıda alıntılanan yorumu, bir asır içinde değişen tarih anlayışını gözler önüne sermektedir. 1800'lü yıllar Avrupa'da Ortaçağ'a yönelik olumsuz bakışın değiştiği, romantik milliyetçiliğin getirdiği köken arayışları nedeniyle Ortaçağ'a olan ilginin arttığı bir dönem olmuştur (Durgun, 2021: 38). Alman tarihçiler de Alman ulusunun ve Alman İmparatorluğu'nun kökenlerini Ortaçağ'da aradılar; bunun için IX. yüzyılın ortalarına kadar giden araştırmacılar oldu. Fakat XX. yüzyıl tarihçileri arasında artık işin hem ulus hem de devlet tarafında o kadar geriye götürülemeyeceğine dair neredeyse bir görüş birliği bulunmaktadır. Hobsbawm da Ortaçağ'da ulus arayışlarının oluşturabileceği anakronizm tehlikesinden bu şekilde bahsetmiştir.

Ortaçağ Alman Tarihi ile ilgili literatürde en çok tartışılan konulardan biri, hangi dönemden itibaren bir Alman Krallığı'ndan söz edilebileceği hususudur (Arnold, 1997: 1-12; Beumann, 1973: 215-23; Brühl, 2001; Eggert, 1992: 239-73; Ehlers, 1989: 11-58; Ehlers, 2012; Fleckenstein, 1987; Fulbrook, 2024: 24-8; Müller-Mertens, 1970: 20-5; Reuter, 2006: 284-99; Schneidmüller, 1995: 73-101). Bilindiği üzere 843'teki Verdun Antlaşması'ndan sonra Şarلمان'ın (768-814) Kıta Avrupası'nın önemli bir bölümünü içine alan İmparatorluğu üçe bölünmüş ve Batı, Orta ve Doğu Frank krallıkları oluşmuştu. Orta Krallığın toprakları aynı yüzyıl içerisinde Batı ve Doğu krallıklarına katılmış ve böylece X. yüzyıla geldiğimizde Batı Frank Krallığı ve Doğu Frank Krallığı Avrupa'da iki önemli güç olarak mevcudiyetlerini sürdürmüşlerdi. Fakat belirtmek gerekir ki Verdun Antlaşması sonrası imparatorluğun bölünmesi ırksal ya da bölgesel farklılıklardan değil Karolenj hanedanı içindeki çatışmalardan kaynaklanmıştı. Örneğin İmparator Dindar Louis (814-40) ve oğulları arasında geçen iç savaşta doğu topraklarındaki Bavyera, Louis'nin oğullarından "Alman" Ludwig'i desteklerken Saksonya, Thüringen, Frankonya ve Svabya genel olarak İmparator'a sadık kalmışlardı (Barracough, 1946: 13). Buralarda yaşayan halkların IX. yüzyılda "Alman" adı altında ortak bir bilinçle birlikte hareket etme gibi bir durumları yoktu; keza X. yüzyılda da böyle bir birliktelikten bahsedememekteyiz. Alman adı altında adlandırılmalarının izlerini ise XI. yüzyıldan itibaren görmekteyiz. Bu da söz konusu Krallığın X. yüzyılda hangi isimle anılması gerektiği sorusunu gündeme getirmektedir.

Otto Hanedanlığı döneminde Krallık uluslararası literatürde Alman Krallığı, Doğu Frank Krallığı ya da Sakson Krallığı gibi isimlerle anılmaktadır. Genellikle çeviri eserlere dayanan Türkçe literatürde de doğal olarak bir görüş birliği bulunmamaktadır.¹

¹ Örneğin Ertaş (2024: 349-68) çalışmasında bu krallıktan hem Sakson Krallığı hem Doğu Francia hem de Otto Hanedanlığı şeklinde bahsetmektedir. Çetin Ünal (2021: 9-45) ise Almanya, Saksonya Krallığı, Doğu Frank Krallığı ve Germen Krallığı isimlendirmelerini tercih etmiştir.

Çalışmamızın amacı birincil kaynakların ışığında, Ortaçağ Alman tarihi açısından dönüm noktası sayılabilecek gelişmelerin yaşandığı X. yüzyılda bir Alman Krallığı'ndan söz edilip edilemeyeceği hususunu araştırmak olacaktır. Bunu yaparken modern tarihyazımındaki isimlendirme tercihlerine de bakılacaktır. Ülkemiz literatüründe pek işlenmemiş bu konu hakkında yeni bir bakış açısı ve bir öneri sunulması da işbu çalışmanın hedefleri arasındadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu çalışma "isimlendirme" çerçevesinden ayrılmayacak, Alman tarihinin başlangıcı sorunu gibi bir makale konusunu oldukça aşan meseleler bu çalışmada tartışılmayacaktır.

Tarihsel Arka Plan

Doğu Frank Krallığı'nda Alman Ludwig (843-76) ile başlayan Karolenj hükümdarlar dönemi 911 yılında Frankonya Dükü I. Konrad'ın (911-18) tahta çıkmasıyla son buldu. Onun halefi I. Heinrich'in (919-36) 919 yılında Saksonya ve Frankonya'nın ileri gelenleri huzurunda kral seçilmesiyle de Krallığın yönetimi Sakson kökenli Otto Hanedanlığı'na (919-1024) geçti. Konrad Karolenj olmayan ilk kraldı ama Frank kökenliydi, Heinrich ise bir Frank olmayan ilk kraldı. Onunla birlikte krallıkta Karolenj yönetim geleneğinden kopuş başladı; örneğin Heinrich kral ilan edildiği törende kendisine yapılan taç ve kutsanma tekliflerini, dinî ve dünyevî ileri gelenlerin önünde kral tayin edilmenin yeterli olduğunu belirterek reddetmişti (Widukind, 2014: 39-40).² Heinrich bu davranışıyla krallıkta *primus inter pares* (eşitler arasında birinci) anlayışını takip ettiğini göstermekteydi (Althoff, 2020: 33). Sakson Kralın bir diğer önemli icraatı Macar akınlarını yavaşlatacak hamlelerde bulunmasıydı. IX. yüzyılın ortalarından itibaren doğudan kıta içlerine yaptıkları akınlarla ve yağmalarla Avrupa krallıklarını oldukça uğraştıran Macarlar ile en çok mücadele edenler, buldukları coğrafi konum nedeniyle Doğu Frank krallarıydı. Heinrich sınırlardaki tahkimat düzenini ve ordu yapısını değiştirerek Macarlara karşı koyabilecek bir hale getirdi ve bunun mükafatını 933 yılındaki Riade Savaşı'nda elde ettiği zaferle aldı.

Uyguladığı politikalarla krallıkta birliği sağlamış görünen Heinrich halefi olarak oğlu Otto'yu gösterdi ve Otto babasının hayatını kaybetmesini müteakip ve babasının aksine krallıktaki bütün ileri gelenlerin onayıyla, yeni kral seçildi. Fakat I. Otto (Büyük Otto) (936-73) babası gibi *primus inter pares* anlayışını benimsemedi. Şarlman'ın göz bebeği başkenti Aachen'da geleneksel Frank kıyafetleriyle tahta oturması, kutsal yağ ile mesh edilmesi ve taç giymesi (Widukind, 2014: 61-4) krallığını doğrudan Şarlman'ın imparatorluğuna bağlama çabasında olduğunu gösteriyordu. Bu politikası kendisine karşı gerek kardeşleri gerekse diğer düklüklerin liderleri tarafından isyanların çıkmasına neden oldu. Otto bu isyanları bastırmayı başardı ve yönünü Roma İmparatorluğu tacı için İtalya'ya çevirdi. 951'deki ilk seferinde İtalya Krallığı unvanıyla yetindi. 955 yılında Macarlara karşı meşhur Lechfeld zaferini kazandı ve Macar istilalarını durdurmayı

² David Bachrach aksini iddia etmektedir; ona göre I. Heinrich ve I. Otto Karolenj seleflerinden miras aldıkları askerî, idarî ve entelektüel altyapıyı geliştirdiler (Bachrach, 2012: 5). Krallığını Şarlman'a dayandırmaya çalışan I. Otto için bu doğru olabilir ama I. Heinrich'in yönetim tarzı Franklardan ziyade Germen geleneklerine daha yakındı.

başardı. Krallığındaki her düklüğün askerlerinin yer aldığı bu savaş kendisine Batı Hıristiyanlığı dünyasında büyük bir şöhret kazandırdı; bu şöhretin bir getirisi olarak 962 yılındaki İkinci İtalya Seferi'nde Papa XII. İoannes'in (ö. 964) elinden imparatorluk tacını giydi (Bowlus, 2006: 4). 1806 yılındaki dağılışına kadar Germen asıllı hükümdarların elinde kalacak olan Kutsal Roma İmparatorluğu'nun Franklardan Germenlere geçişini, yani *translatio imperii*yi Büyük Otto gerçekleştirmiş oldu.

Büyük Otto henüz sağlığında oğlu II. Otto'yu (973-83) eş kral ve eş imparator ilan etmişti, bu sebeple bu iki unvanın da II. Otto'ya geçişi sorunsuz bir biçimde gerçekleşti. İç meselelerle ve Batı Frank Krallığı ile uğraşan II. Otto, düzeni sağladıktan sonra babası gibi İtalya'daki imparatorluk ve papalık siyasetlerine müdahil olmaya ağırlık verdi. Ayrıca hükümdarlığının son yıllarında İtalya yarımadasında tam bir Otto hâkimiyeti kurmak istedi; bu nedenle Güney İtalya'daki Doğu Roma ve Müslüman varlığına karşı harekete geçti. Fakat 982 yılında Sicilyalı Müslümanlara karşı kaybettiği savaş ve ertesi yıl hayatını kaybetmesi bir başarı elde edememesine sebep oldu. II. Otto Güney İtalya seferinden önce üç yaşındaki oğlu III. Otto'yu (983-1002) kral ilan ettirmeyi başarmıştı. III. Otto on dört yaşında yönetimi bağımsız olarak ele geçirene kadar krallığı naipler yönetti. Onun da esas gündemi babası ve dedesi gibi İtalya'ydı. II. Otto'nun son dönemlerinde patlak veren Büyük Slav isyanını bir nebze bastırdıktan sonra 996 yılında İtalya seferine çıktı ve Kutsal Roma İmparatoru olarak kutsandı. Saltanatının önemli bir bölümünü İtalya'da geçiren III. Otto, *renovatio imperii Romani* ([Antik] Roma İmparatorluğu'nun yenilenmesi) politikası izledi; Roma'nın yedi tepesinden en merkezî konumda bulunan Palatine tepesine bir imparatorluk sarayı inşa ettirdi, Antik Roma'da kullanılan saray unvanları ile Doğu Roma izleri taşıyan saray töreni getirildi. İmparatorluk beratlarını *renovatio imperii Romani* şeklinde mühürledi (Müller-Mertens, 2006: 257-8). Roma'ya gösterdiği bu ilgi ve krallık siyasetini ihmal etmesi Saksonya'da ve krallığın diğer bölgelerinde pek hoş karşılanmadığı gibi Otto Roma'da da pek sevilmiyordu. Roma'da soyluların şehirlerinde yabancı bir hükümdar istememeleri sebebiyle çıkan isyanda Otto Roma'dan ayrılmak durumunda kaldı. Ordu toplayıp tekrardan Roma'ya yürüyen genç imparator 1002 yılında geçirdiği ağır bir hastalık neticesinde şehre ulaşmadan henüz yirmi bir yaşında hayatını kaybetti. Evlenmemişti, çocuğu yoktu ve kendisinden sonra kral ve imparator olmasını istediği bir halef belirlememişti. Fakat krallık yine Otto Hanedanlığı'nda kaldı; hanedanın hayatta olan tek üyesi, III. Otto'nun ikinci dereceden kuzeni II. Heinrich (1002-1024) kısa bir taht mücadelesinden sonra kral seçilmeyi başardı. Ömrünün önemli bir kısmını krallık topraklarında geçiren Heinrich'in ilk icraatlarından biri Roma referanslarını terk etmek oldu; 1003 yılında yayınladığı bir beratta *renovatio regni Francorum* (Frank Krallığı'nın yenilenmesi) mührünü kullandı (Bernhardt, 2006: 158). Yine de İtalya'daki olaylara kayıtsız kalmadı; III. Otto'nun ardından el değiştiren İtalya Krallığı'nı 1004 yılında ele geçirdi ve 1014 yılında Kutsal Roma İmparatoru tacını giydi. Fakat onun İtalya seferleri oldukça kısa sürüyor ve hemen krallık topraklarına geri dönüyordu, imparatorluğu Roma'dan yönetme gibi bir düşüncesi yoktu. II. Heinrich 1024 yılında 51 yaşında ardında çocuk bırakmadan öldüğünde ve "veraset işlerini kasıtlı olarak Tanrı'nın ellerine bıraktığında"

(Schutz, 2010: 109) Otto Hanedanlığı sona ermiş ve II. Konrad (1024-1039) ile birlikte Frankonya kökenli Salian Hanedanlığı dönemi başlamış oldu.

X. Yüzyıl Kaynaklarında Krallık

Kaynaklarda Doğu Frank Krallığı'nın "Alman Krallığı" şeklinde geçtiği en erken kayıt *Annales Iuvavenses*'te (Salzburg Yıllıkları) yer almaktadır; buna göre 920 yılı için düşülen kayıta "Bawarii sponte se reddiderunt Arnolfo duci et regnare eum fecerunt in regno Teutonicorum" (Bavyeralılar kendilerini isteyerek Dük Arnulf'a teslim ettiler ve onu Almanların Krallığı'nda kral yaptılar) yazmaktadır (Annales ex annalibus Iuvavensibus antiquis excerpti, 1834: 742). Söz konusu yıllıkların orijinalinin değil de XII. yüzyılda yazılmış kopyasının günümüze ulaşmış olduğu göz önüne alındığında *Teutonicorum* ibaresinin sonradan eklenmiş olma ihtimali vardır (Müller-Mertens, 2006: 240). Bu sebeple, başka kaynaklarla desteklenmeyen bu kaynağı baz alarak X. yüzyılın ilk yarısında bir Alman bilincinin oluştuğunu iddia etmek doğru olmayacaktır.

Literatürde Alman (German, Deutsch) olarak çevrilen *Teutones* kelimesinin kökeni milattan öncesine dayanmaktadır. *Teutones* (Tötonlar) M.Ö. II. yüzyılın sonlarına doğru Roma Cumhuriyeti ile yaptıkları savaşlarla kaynaklarda geçmeye başlayan bir Germen kabilesiydi; fakat nesillerinin tükenmesinden sonra da Latin kaynaklarında Germenleri ifade etmek için kullanıldı (*The Oxford Classical Dictionary*, 2012: 1446). Iulius Caesar M.Ö. 58-50 yılları arasında cereyan eden ve Germen kabilelere karşı Roma ordularının komutanlığını yaptığı Galya Savaşını anlattığı *Commentarii de bello Gallico* adlı eserinde Germen kabileleri arasında saydığı Töton kabilesi hakkında bilgi vermektedir; buna göre vahşi ve barbar Tötonlar önceleri *Cimbri* (Kimber) kabilesiyle birlikte sıklıkla Ren Nehri'nin batısındaki *Gallia* bölgesine akınlar yapmakta ve İtalya'yı tehdit etmekteydi (Gaius Iulius Caesar, 2019: 64-5). *Teutones* tabiri Ortaçağ kaynaklarında ise *Germania* bölgesinde yaşayan ve aynı dili konuşan halkları belirtmek için kullanıldı. XI. yüzyıldan itibaren de doğudaki krallığı belirtmek için *regnum Teutonicum* ya da bir kral unvanı olarak *rex Teutonicorum* şeklinde kullanımlar görülmeye başlandı. Özellikle XIX. yüzyılda, o dönemki halkları ve krallığı modern Alman İmparatorluğu ile ilişkilendiren araştırmacılarca *Teutones* kelimesi "Alman"ın karşılığı olarak görüldü (Örn. Waitz, 1874: 124). Böylece *regnum Teutonicum* "Alman Krallığı" olurken *rex Teutonicorum* "Almanların Kralı" haline geldi. Bu tercüme günümüz literatüründe de halen yaygın olarak kullanılmaktadır.

Bir halk adı olarak *Teutones* kullanımı X. yüzyılda yalnızca İtalya'da, Batı Frank topraklarında ve Slav sınırında yaygındı (Ehlers, 2012: 44). Örneğin Kuzey İtalya'daki Cremona'nın Piskoposu Liudprand (ö. 972), I. Otto'nun elçisi olarak gittiği Konstantinopolis'te Doğu Roma İmparatoru II. Nikephoros Fokas'ın (963-969) hem Latinlerle hem de Almanlarla (*tam Latinos quam Teutones*) dalga geçtiğini aktarmaktadır (Liudprand, 1915: 192; Liudprand, 2007: 258).³ 961 yılına ait ve krallığın doğu sınırındaki kentleri ilgilendiren beratlarda, o bölgede yaşayan halk Almanlar ve Slavlar (Theutunici vel Sclavi / Teutonicis et Sclavanicis) olarak

³ İmparator Latinler ve Almanlar ile I. Otto'nun tebaasını işaret etmekteydi (Arnold, 1997: 4).

özellikle ayrılmıştır (*DD O I. 222b, 232*).⁴ 969 yılında, yani Otto Kutsal Roma İmparatoru olduktan sonra, hazırlanan bir belgede ise “omnibus Italicis Francisque atque Teutonicis” (bütün İtalyanlara, Franklara ve Almanlara) ibaresi geçmektedir (*DD O I. 371*). Burada imparatorluk tebaaları sıralanırken *Germania* yerine *Teutones* kullanımı dikkat çekicidir. Bahsi geçen son üç belge halk adı olarak *Teutones* kullanımının X. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yer almaya başladığını göstermekle birlikte yaygın bir kullanımdan henüz söz edememekteyiz.

Batı Frank Krallığı tarafından doğudaki krallığın nasıl görüldüğü ile ilgili X. yüzyıl Batı Frank kronikçisi Flodoard’a (ö. 966) başvurulabilir. Flodoard doğudaki krallıktan *Transrhenens* (Ren’in ötesi) şeklinde bahsetmektedir (Flodoard, 1905: 6). Flodoard eserinde ayrıca 928 yılı için şu kaydı düşmüştür: “Heinricus, Germaniae princeps, cum multitudine Germanorum, Rhenum transiit” (*Germania*’nın prensi/lideri Heinrich, Germenlerden oluşan kalabalık bir orduyla Ren Nehri’ni geçti) (Flodoard, 1905: 42). Buradaki *Germaniae* ve *Germanorum* tabirlerini Alman olarak değil de Germen olarak çevirmek daha doğru olacaktır, çünkü burada *Germania* olarak adlandırılan bölgede yaşayan halklardan bahsedilmektedir.

I. Heinrich ve I. Otto dönemlerinin en önemli kaynaklarından biri olan Widukind’e (ö. 973 sonrası) göre *patria* (vatan) Saksonya demekti; krallığın tamamı için kullandığı siyasî bir terim yoktu. Fakat *bellum civile* (iç savaş) tabirini sadece Saksonya için değil, krallığın genelindeki düklüklerin Saksonya ile mücadelelerini anlatmak için kullanmaktaydı; bu da onun Doğu Frank Krallığı’nı ortak bir siyasî yapı olarak gördüğü anlamına gelmektedir (Bagge, 2002: 44).⁵ Fakat Widukind’in vatanseverliği sadece Saksonya’yı kapsıyordu; krallığın geneli için böyle bir düşüncesi yoktu (Bloch, 2019: 630). Bernhardt’a göre Widukind krallığı “Frankların ve Saksonların Krallığı” olarak görmekteydi (Bernhardt, 1993: 9).⁶ Bunun sebebi I. Heinrich’i kral olma sürecinde sadece Frankonya ve Saksonya düklüklerinin desteklemesi ve Widukind’in bu nedenle krallıktaki diğer düklükleri geri plana atma düşüncesi olabilir. I. Otto’nun da benzer bir düşünceye sahip olduğunu görmekteyiz. Krallık tahtına oturduktan sonraki ilk beratında Otto “Et si aliquis generations nostrae in Francia ac Saxonia regalem potestativa manu possideat sedem...” (Ve eğer neslimizden birisi *Francia* ve Saksonya’da krallık tahtını elde ederse...) ibaresini tercih etmiştir (*DD O I. 1*).

Krallığın ismini tayin ederken hükümdarın kendisini nasıl betimlediği de önemli bir veri sunmaktadır. I. Heinrich yayınladığı resmî belgelerde ne Doğu Frank ne Sakson ne de Alman Kralı gibi bir unvanı tercih etmiş, *rex* (kral) ile yetinmiştir (*DD H I.*). Joachim Ehlers’e göre IX. ve X. yüzyıl hükümdarları

⁴ Bu makalede I. Heinrich döneminde çıkan beratlar için *DD H I.*, I. Otto için *DD O I.*, II. Otto için *DD O II.*, III. Otto için *DD O III.*, II. Heinrich için *DD H II.* ve III. Heinrich için *DD H III.* kısaltmaları kullanılmış olup parantez içerisindeki numaralar belgenin sayısını göstermektedir. Söz konusu belgeler için *Diplomatium regum et imperatorum Germaniae* (1879-1931) serisine başvurulmuştur.

⁵ Birinci kitabın 32. bölümünde “sonunda iç savaşlar bittiğinde” ibaresini kullanan Widukind, burada I. Heinrich’in Bavyera ve diğer düklüklerle olan mücadelesine gönderme yapmaktadır (Widukind, 2014: 45).

⁶ Widukind, Heinrich’in ölümünden sonra “bütün Frank ve Sakson halkının” (*omnis populus Francorum atque Saxonum*) Otto’yu kral olarak seçtiklerini söylemektedir (Widukind, 2014: 61). Latince edisyonu için bkz. (Widukind, 1882: 36).

kullandıkları unvanlarda genel olarak herhangi bir etnik bölge belirtmekten kaçınmışlardır; çünkü bu, Hıristiyan-Karolenj krallık anlayışının geleneksel olarak kapsayıcı olan otoritesinin kısıtlanması anlamına gelmektedir (Ehlers, 2012: 45). I. Heinrich'in kendisini hangi krallığın kralı olarak gördüğü sorusuna 921 yılındaki Bonn Antlaşması'na bakılarak bir yanıt verilebilir. Doğu Frank Kralı Heinrich ile Batı Frank Kralı III. Charles (898-922) arasında imzalanan bu antlaşmada Heinrich *rex Francorum orientalium* (Doğu Franklarının Kralı), Charles ise *rex Francorum occidentaliū* (Batı Franklarının Kralı) olarak adlandırılmışlardı ("*Constitutiones et Acta*", 1893: 1). Ayrıca *Annales Prumienses*'in (Prüm Yıllıkları) 923 yılı kaydında I. Heinrich Saksonların ve Doğu Franklarının Kralı olarak yer almıştı: *Heinricus Saxonum et Orientalium Francorum rex* ("*Annales Prumienses Brevissimi*", 1888: 1292). Doğu - Batı ayrımını net bir şekilde gösteren bu antlaşma ve Prüm Yıllıkları, literatürdeki Doğu Frank Krallığı - Batı Frank Krallığı terminolojisi için sağlam bir temel oluşturmaktadır.

I. Otto'nun tercih ettiği unvanlar babasına kıyasla daha fazla çeşitlilik göstermektedir. 946 yılında, günümüzde Belçika sınırlarında bulunan Gembloux Manastırı'nın mülklerini ve haklarını onaylayan bir belgede Otto "*Otto divina favente clementia rex Lothariensium et Francigenum*" (Otto, ilahî merhametin lütfuyla Lotharingialıların ve Frankların kralı) unvanını kullandı (*DD O I. 82*). 951 yılında ilk İtalya seferini yapan Otto, 10 Ekim 951 tarihinde Pavia'da "Lombradların Kralı" olarak tanındı; aynı gün yayınladığı ve Milano kentindeki San Ambrogio Manastırı'nın dokunulmazlığını onayladığı bir belgede "*Otto dei gratia rex Francorum et Langobardorum*" (Otto, Tanrı'nın lütfuyla Frankların ve Lombardların kralı) unvanı geçmektedir (*DD O I. 138*). 5 gün sonra "*Langobardorum*"un (Lombardların) yerini "*Italicorum*"un (İtalyanların) aldığı bir belge daha hazırlanmıştır (*DD O I. 139*). 960 yılında ise ilk ve tek olarak "*rex Germanensium*" (Germenlerin kralı) Otto'nun unvanları arasında kullanılmıştır; "*Otto divina providente clementia rex Lothariensium, Francorum atque Germanensium*" (Otto, ilahî merhametin lütfuyla Lotharingialıların, Frankların ve Germenlerin kralı) (*DD O I. 210*). Buradaki *Germanensium* kullanımını da bölgenin adı olan *Germania* ile ilişkilendirmek daha doğru olacaktır. 962 yılında Roma İmparatoru ilan edildikten sonra *rex* yerini *imperator augustus*'a bıraktı; 966 yılındaki bir belgede "*Otto divina favente clementia imperator augustus Romanorum ac Francorum*" (Otto, ilahî merhametin lütfuyla Romalıların ve Frankların imparator augustusu) unvanları sıralanmıştır (*DD O I. 318*). Genel olarak bakıldığında Otto için Frankların ve Romalıların hükümdarı olmak Germenlerin hükümdarı olmaktan daha önemliydi ve bu durum kullandığı unvanlara da yansımıştı.

II. Otto, tahta çıktığı 973 yılından İtalya Seferi'ne çıktığı tarihe kadar etnik bölge ismi belirtmeyen *imperator augustus* unvanını tercih etmiştir. Fakat İtalya Yarımadası'nın tümünü yönetme iddiasıyla çıktığı İtalya Seferi esnasında Otto'nun unvanına "Roma" detayı eklendi; 982 yılından itibaren çıkardığı belgelerin önemli bir kısmı "*Signum domni secundi Ottonis Romanorum imperatoris et invictissimi augusti*" (Hükümdar, Romalıların imparatoru ve yenilmez augustus ikinci Otto'nun mührü) şeklinde mühürlendi (*DD O II. 272 vd.*). Bu değişiklikte Otto Konstantinopolis'teki imparatora karşı Roma İmparatorluğu'nun gerçek hükümdarı olduğunu iddia ediyordu (Müller-Mertens, 2006: 255). 996 yılında

kutsanıp Kutsal Roma İmparatoru olan III. Otto ise genel olarak “*Otto divina favente clementia Romanorum imperator augustus*” (Otto, ilahî merhametin lütfuyla Romalıların imparator augustusu) unvanını kullandı (DD O III. 198 vd.) ve bu tercihiyle babası II. Otto’nun Doğu Roma’ya karşı ortaya koyduğu Roma İmparatoru iddiasını devam ettirdi. Bir istisna olarak Otto, 23 Ocak 1001 tarihinde hazırlanan ve Dahlum Kalesi’nin ve Ostfalen bölgesinin vergilerinin Hildesheim’daki piskoposluk kilisesine bağışlanmasını hükme bağlayan bir belgede “Otto tercius Romanus Saxonicus et Italicus, apostolorum servus, dono dei Romani orbis imperator augustus” (III. Otto Romalı, Sakson ve İtalyan, havarilerin hizmetkârı, Tanrı’nın lütfuyla Roma dünyasının yüce imparatoru) gibi ilginç bir unvan kullanmıştır (DD O III. 390). Bunun sebebi İmparator Roma’dayken ve imparatorluk işleri ile ilgilenirken Saksonları, yani ailesinin geldiği yeri unutmadığını göstermek için olabilir ki Otto Hanedanlığı’nın hükümdarlarının imparatorluk işlerini öncelermeleri Saksonya’nın ileri gelenleri arasında sıkça huzursuzluğa neden oluyordu. Büyük Otto’dan itibaren Otto Hanedanlığı’nın enerjilerini İtalya’daki papalık ve imparatorluk politikalarına yöneltmeleri XIX. yüzyılın milliyetçi tarihçileri tarafından Ortaçağ Almanyası’nda güçlü bir monarşi kurulamamasının ve Almanya’nın modern çağlara güçlü ulus-devlet kurumları oluşturamadan gelmesinin sebeplerinden biri olarak görülmüştü (Bowlus, 1990: 350).

II. Heinrich dönemiyle birlikte Doğu Frank / Sakson Krallığı’ndan Alman Krallığı’na geçişin izleri daha belirgin olarak görülmeye başlandı. XI. yüzyılın başlarında Venedik ve Güney İtalya kaynaklarında II. Heinrich ve Krallığı için *rex Teutonicorum* (Almanların Kralı) ve *regnum Teutonicum* (Alman Krallığı) ibarelerine rastlanmaktadır (Müller-Mertens, 1970: 44). Ayrıca 1020 yılında yayınlanan bir belgede Heinrich “Heinricus celesti aspirante clementia rex Teutonicorum imperator augustus Romanorum” (Heinrich, ilahî merhametin esintisiyle Almanların kralı ve Romalıların imparator augustusu) unvanını kullanmıştı (DD H II. 424). Her ne kadar bu belge tek örnek olsa da daha önce hiçbir Doğu Frank Kralı kendisini “Almanların Kralı” olarak göstermemiştir. Bu geleneğe aykırı unvan kullanımı belgenin sahte olup olmadığı sorusunu akıllara getirirse de uzmanlar bu belgenin gerçekliğini onaylamaktadırlar (Müller-Mertens, 1970: 64-5). Fakat yüksek ihtimalle bu belge sarayda değil Alplerin kuzeyinde, tamamen Almanca konuşulan bir bölgede hazırlanmıştı ve Heinrich’in fikrinden ziyade onu hazırlayan kâtibin düşüncesini yansıtmaktaydı (Müller-Mertens, 1970: 67).

XI. yüzyıla geldiğimizde Alman isimlendirmesinin yaygınlaşmaya başladığını görmekteyiz. Bir Sakson olan Merseburglu Thietmar (ö. 1018) Otto Hanedanlığı dönemini anlattığı kroniğinde kendi halkından “*nos Teutonice*” (biz Almanlar) olarak bahsetmektedir (Thietmar, 1935: 6). Burgonyalı rahip Wipo (ö. 1050?) Kutsal Roma İmparatoru II. Konrad’ın (1027-1039) hayatını anlattığı *Gesta Chuonradi II. Imperatoris* (İmparator II. Konrad’ın İşleri) adlı eserinde, Konrad’ın İtalya seferine çıkan ordusunu *Teutonici* (Almanlar) olarak adlandırmıştır (Wipo, 1915: 34). Wipo ayrıca Ren Nehri’nin *Gallia* ile *Germania*’yı birbirinden ayırdığını belirtmekte ve *Germania* tarafında Saksonların, Slavların, Doğu Franklarının, Bavyeralıların ve Alemannilerin yaşadığını söylemektedir (Wipo, 1915: 14). İmparator III. Heinrich (1028-1056; 1046’dan itibaren Kutsal Roma İmparatoru) 1049 yılında hazırlanan bir belgeyi “*Signum domni Henrici regis invictissimi*

Teutonicorum tertii, secundi Romanorum imperatoris augusti, Burgundionum primi” (Yenilmez hükümdar, Almanların üçüncü kralı, Roma’nın ikinci imparator augustusu, Burgonyalıların birincisi [birinci kralı] Heinrich’in mührü) şeklinde mühürlemiştir (DD H III. 239). Kronik yazarı Lambert (ö. 1082/85) ise yıllığının 1071 yılına ait kaydında IV. Heinrich’ten (1054-1105; 1084’ten itibaren Kutsal Roma İmparatoru) *rex Theutonicorum* (Almanların Kralı) olarak bahsetmektedir (Lambert, 1894: 124). Yalnızca birkaçı verilen bu örnekler, Alman Krallığı isimlendirmesinin XI. yüzyılda kaynaklarda yer edinmeye başladığını göstermektedir.

Modern Tarihyazımında X. Yüzyıl Krallığı

Alman tarihi XIX. yüzyıl Romantiklerine göre Germen kabileler ile başlamaktaydı. Ulus kavramının ortaya çıktığı ve köken arayışının başladığı bu yüzyılda Germenler ve Almanlar, Alman halkı kavramı altında birleştirildi (Fleckenstein, 1987: 5-6). Alman halkıyla Germen halklarını birleştiren Georg Waitz (ö. 1886) ayrıca imparatorluk merkezli Alman tarihinin savunucusuydu (Fleckenstein, 1987: 7). Waitz, Verdun Antlaşması ile üçe bölünen Frank İmparatorluğu’ndan ortaya çıkan ve Alman Ludwig’in ilk kralı olduğu Doğu Frank Krallığı’nı Alman İmparatorluğu’nun başlangıcı olarak görmekteydi (Waitz, 1874: 4). Ludwig’e "Alman" lakabının verilmesi de bu başlangıç iddiasının bir ürünüydü. Daha sonra 843 yılının başlangıç için erken bir tarih olduğuna dair görüşler yoğunluk kazansa da Alman Ludwig isimlendirmesinin kullanımına devam edildi (Fleckenstein, 1987: 8). Ernst Dümmler (ö. 1902) "Alman" Ludwig’in kendi zamanındaki anlayışı yansıtmadığını, sadece sonrasında aynı topraklarda bir Alman Krallığı’nın oluşacağı gözetilerek onu diğer birçok "Frank" Ludwig’den (Louis’den) ayırmak için böyle bir isimlendirmenin uygun görüldüğünü belirtmiştir (Dümmler, 1887: 82). Rudolf Köpke (ö. 1870) ve Ernst Dümmler’e göre I. Heinrich, Alman Ludwig’in başlattığı şeyi tamamlayarak Alman İmparatorluğu’nun kurucusu olmuştu (Köpke ve Dümmler, 1876: 19). Leopold von Ranke’nin (ö. 1886) öğrencisi Wilhelm von Giesebrecht (ö. 1889), Büyük Otto’nun çeşitli Alman halklarını tek bir ulusta birleştirdiğine inanıyordu; bu görüş Otto’nun Alman nüfuzunu genişletmedeki başarısını ön plana çıkartan Robert Holtzmann’ın (ö. 1946) çalışmalarında da görülebilmekteydi (McCarthy, 2020: 101). Hans Delbrück (ö. 1929) için ise I. Otto’nun Lechfeld zaferi “yabancı bir düşmana karşı yapılmış ilk Alman ulusal savaşı” idi (Delbrück, 1982: 115).⁷

İkinci Dünya Savaşı sonrası Batı Alman tarihyazımında, ulus-devlet tarafından belirlenen tarih anlayışından bütüncül bir “Batı Avrupa” ideolojisine doğru kavramsal bir değişim gerçekleşti; bu da Doğu Frank ya da Alman Krallığı / İmparatorluğu konularına daha az önem verilmesine neden oldu (Müller-Mertens, 1970: 12). Günümüze yaklaştıkça Alman tarihçilerin önemli bir bölümü, en azından Otto Hanedanlığı öncesini Alman Krallığı olarak kabul etmemektedirler. Josef Fleckenstein’a (ö. 2004) göre Alman tarihinin ne zaman başladığı sorusu hem

⁷ Delbrück’ün iddiası Lechfeld Savaşı’nda Otto’nun yanında Krallık’taki her düklükten birliklerin bulunmasına dayanmaktadır. Widukind bu düklükleri sıralar: Bavyera, Frankonya, Saksonya, Svabya, Bohemya (Widukind, 2014: 124-5).

Alman halkının hem de Alman Krallığı'nın ortaya çıkışıyla ilgilidir; bir Alman tarihinden ancak bu iki faktörün bir araya gelmesinden sonra söz edilebilir (Fleckenstein, 1987: 13). Burada krallığın Alman halkının oluşumunda öncü rol üstlendiği söylenebilir; düklikler kendi içsel dürtüleriyle değil onları kapsayan bir siyasî yönetim, yani krallık ile bir araya geldiler (Fleckenstein, 1987: 16).

Alman Krallığı'nın kuruluş tarihi olarak 911 yılını işaret eden araştırmacılar, bunu Karolenj olmayan ilk kral olan I. Konrad'ın "Alman" halkları arasında yapılan bir seçimle hükümdar seçilmesine bağlamaktadırlar.⁸ Fakat Fleckenstein'a göre o dönemde herhangi bir Alman halkından söz etmek mümkün değildi çünkü dönemin kaynaklarında Almanlardan değil Bavyeralılardan, Saksonlardan, Frankonyalılardan ve Alemanlardan bahsedilmekteydi ve bu halklar ortak bir topluluk duygusuna değil, sadece ortak bir yönetime sahiplerdi. Bu sebeple henüz Alman halkları olarak değil Germen asıllı halklar olarak adlandırmak daha doğru olacaktı. Ayrıca Konrad döneminde Karolenj yönetim modeli devam etmişti. Bu nedenle 911 yılı da Alman Krallığı'ndan bahsetmek için erken bir tarihti (Fleckenstein, 1987: 9).

Fleckenstein'a göre, her ne kadar kendilerini o şekilde adlandırmaları da Otto Hanedanlığı'ndan itibaren bir Alman Krallığı'ndan söz etmek mümkündür. Bunun sebebi, krallıktaki halkların Otto Hanedanlığı ile beraber Alman halkını ortaya çıkartan birliği sağlamasıdır (Fleckenstein, 1987: 23). Carlrichard Brühl (ö. 1997) ise XI. yüzyıldan önce Alman Krallığı'ndan (*regnum Teutonicum / Teutonicorum*) bahsedilemeyeceğini savunan tarihçilerdendir. Ona göre X. yüzyılda Doğu Frank Krallığı'nda yer alan halkları kapsayan genel bir terim yoktu ve *Germania* teriminin yalnızca coğrafi bir anlamı vardı; bu sebeple X. yüzyılda bir "Alman" tarihi olabileceği düşüncesi reddedilmeliydi (Brühl, 2001: 95-6). *Germania*'yı özellikle IX. yüzyıl Karolenj kronikçileri Ren Nehri'nin doğusundaki toprakları belirtmek için kullanmışlardı (*The Annals of St. Bertin*, 1991: 48). Timothy Reuter (ö. 2002) I. Heinrich dönemi için Doğu Frank Krallığı isimlendirmesini tercih ederken (örn. Reuter, 1991: 146) I. ve II. Otto dönemlerini "Frankların ve Saksonların Krallığı" başlığı altında incelemiştir (Reuter, 1991: 148). Eckhard Müller-Mertens (ö. 2015) Otto Hanedanlığı öncesi Doğu Frank olarak adlandırdığı krallıktan I. Otto dönemi ile beraber "Otto İmparatorluğu" (Ottonian Reich) şeklinde bahsetmektedir; bunun sebebi hanedan değişimi ile birlikte yönetimde göze çarpan Sakson etkisiydi. Öyle ki *regnum Saxonum* (Sakson Krallığı) tabiri de bu dönem için yanlış bir isimlendirme olmazdı (Müller-Mertens, 2006: 249). Gerd Althoff ise isimlendirme konusunda daha temkinlidir; birçok eserinde "Doğu Frank ve sonrasında Alman" gibi tabirler kullanmayı tercih etmiştir (Althoff, 2020: 25; Althoff, 2006: 272; Althoff, 2014, 378).

Ortaçağ Avrupa tarihi çalışan diğer ülkelerin tarihçileri açısından ise durum çeşitlilik arz etmektedir. *Annales* ekolünün kurucularından Fransız tarihçi Marc Bloch (ö. 1944) Otto dönemi hakkında "Alman Krallığı" ibaresini kullanırken (Bloch, 2019: 567) aynı ekolden Jacques Le Goff (ö. 2014) I. Otto'ya "Alman Kralı" demektedir (Le Goff, 2005: 40). İngiliz tarihçi Geoffrey Barraclough (ö. 1984) X. yüzyıl başlarına kadar ulus olarak Almanlardan henüz söz edilemeyeceğini

⁸ Örneğin Johannes Haller Konrad'dan "ilk Alman kralı" olarak bahsetmektedir (Haller, 1958: 27).

belirtmekle birlikte söz konusu bölgeden “Almanya” (Germany) şeklinde bahsetmektedir. Oradaki siyasî teşekkül söz konusu olduğunda ise “Doğu Frank tahtı” tabirini kullanmaktadır (Barraclough, 1946: 18-21). Fakat I. Heinrich ile birlikte Saksonya kökenli bir hanedanın krallığın başına geçmesi Barraclough’a göre Alman monarşisinin kurulması anlamına geliyordu.⁹ İngiliz tarihçi bu doğrultuda Salzburg yıllıklarının 920 yılındaki kaydında geçen *regnum Teutonicorum* ibaresinden hareketle “Alman Krallığı”nın o yıllarda tarihsel bir gerçek olduğunu öne sürmektedir (Barraclough, 1946: 27). Janet Nelson (ö. 2024) bu dönemi “Doğu Frank” adıyla değerlendirirken (Nelson, 2006: 102) Benjamin Arnold da bir Alman Krallığı tanımlaması için, en azından I. Otto dönemine kadar, henüz erken olduğunu öne sürmektedir (Arnold, 1997: 3). Chris Wickham’a göre ise X. yüzyılda “Almanya” ya da “Fransa” gibi ayrı kavramlar olmadığı gibi birkaç durum hariç “Batı Frank” ve “Doğu Frank” terminolojisi de kullanılmıyordu. Batıdakiler *Francia*, doğudakiler de hanedanın etkisiyle *Francia et Saxonia* idi; Saksonya, Bavyera, Alemannia gibi eski etnik bölgeleri kapsayıcı bir isim olarak *regnum Teutonicum* (Alman Krallığı) tabiri XI. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlamıştı (Wickham, 2010: 429). Ortaçağ Alman tarihyazını konusunda araştırmaları olan Norveçli tarihçi Sverre Bagge de önemli bir çalışmasında yer alan ve Widukind’in *Res Gestae Saxonicae*’sını (Saksonların İşleri) analiz ettiği bölümde sıklıkla “Alman krallar” tabirini tercih etmiştir (Bagge, 2002).¹⁰

Sonuç

XIX. yüzyılda filizlenen milliyetçi düşüncelerin bir sonucu olarak ulusların kökenini Ortaçağ’da arama çabaları, ne zamandan itibaren bir Alman Krallığı’ndan bahsedebileceğimiz sorusunu gündeme getirmiştir. 843’teki Verdun Antlaşması sonrası üçe bölünen Frank İmparatorluğu’ndan ortaya çıkan Doğu Frank Krallığı ilk aşamada Alman Krallığı’nın başlangıcı kabul edilmişti. Daha sonra bu tarih giderek X. yüzyıla doğru kaydı; 911 yılında Karolenj olmayan ilk kral olan I. Konrad’ın seçilmesi, 919’da Frank kökenli olmayan ilk kral olan I. Heinrich’in seçilmesi, 936 yılında I. Otto’nun krallıktaki bütün düklüklerin onayıyla kral seçilmesi, 955 yılında krallıktaki bütün unsurların birlik olarak Macarlara karşı koyması, 962 yılında I. Otto’nun Kutsal Roma İmparatoru ilan edilerek krallık ile imparatorluğu birleştirmesi gibi birçok önemli dönüm noktasında Alman Krallığı’nın başlangıcı arandı. Bu tarihlere yapılan itirazlar ise genel olarak iki noktada toplandı: Krallıktaki halklar kendilerini Alman olarak görüyorlar mıydı? Kaynaklarda bu krallık nasıl adlandırılıyordu?

Verdun Antlaşması ile Doğu Frank Krallığı’nın payına düşen topraklarda yer alan halklar yalnızca aynı krallığı paylaşıyorlardı; birlikte hareket etme motivasyonu oluşacaksa da bu ancak krallığın eliyle olabilirdi. Nitekim I. Heinrich’e kadar bunun gerçekleştiğini söylemek zordur. Krallıkta yer alan önemli halklar

⁹ Barraclough kitabının Otto Hanedanlığı’nı anlattığı ikinci bölümüne “Alman Monarşisinin İlk Yüzyılı (919-1024)” başlığını atmıştır (Barraclough, 1946: 24).

¹⁰ Öyle ki Bagge, Heinrich’in selefi I. Konrad’ı da Alman Kralı olarak tanımlamaktadır (Bagge, 2002: 92).

(Saksonya, Bavyera, Svabya, Thüringen ve Frankonya; daha sonra Lotharingia da eklenecekti) kendi adlarıyla kaynaklarda yer almaktalardı ve X. yüzyılda birlikte hareket ettikleri birkaç örneğe karşın “Alman” (*Teutones*) gibi bir isim altında anılmamaktalardı. Bunun için XI. yüzyılın beklenmesi gerekecekti. Hükümdarlar için de, tercih ettikleri unvanlar göz önüne alındığında, sade kral/imparator veya Romalıların imparatoru olmak onlar için genellikle yeterliydi.

Tüm bunlar göz önüne alındığında, çalışmamızın esas sorusuna vereceğimiz cevap biraz da baktığımız perspektife göre değişmektedir. I. Heinrich ile birlikte krallıkta Karolenj izlerinin silinmeye ve Germen etkisinin yayılmaya başladığı açıktır. I. Otto'nun da babası gibi düklükleri birlikte hareket etmeye ikna edebildiğini Lechfeld zaferi ile görmekteyiz. Ama Heinrich'in mührü bulunan antlaşmada o Doğu Frank Kralıydı, Otto ise Franklar ile Saksonların kralı ve daha sonra Roma İmparatoruydu. II. Heinrich'e kadar (ki o da XI. yüzyılda hüküm sürmüştü) hiçbir Otto Hanedanlığı hükümdarı Alman kralı olmakla ilgilenmemişti. Doğu Frank tarafına ait yıllıklar ya da kronikçiler de X. yüzyılda kendi halkları için Alman tabirini kullanmamışlardı. Birkaç istisna elbette ki mevcuttu; I. Otto'nun iki beratında Slav sınırındaki halklar Almanlar ve Slavlar olarak ayrılmıştı, bir diğer beratında da imparatorluk dahilindeki halkları belirtirken İtalyanlar, Franklar ve Almanlar sınıflandırması yapılmıştı. Fakat bu yaygın bir kullanım haline henüz gelmemişti. Bu nedenle kendilerine Alman denmeyen bir halkın ve Almanların Kralı demeyen kralların olduğu bir gerçeklikte bir Alman Krallığı'ndan bahsetmek pek doğru olmayacaktır. Hiç şüphesiz Alman Krallığı Doğu Frank Krallığı'ndan doğmuştur ama Alman halkının oluşumunun ve dolayısıyla Alman Krallığı'nın izlerinin XI. yüzyıldan itibaren aranması gerekmektedir. X. yüzyıl için Doğu Frank Krallığı veya 919'dan itibaren Sakson Krallığı isimlendirmeleri daha makul görünmektedir.

Etik Beyanı: Bu çalışma etik ve telif kurallarına uygun olarak yürütülmüştür. Arşiv belgeleri ve literatür kaynakları üzerinden yürütülen bu çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Kaynakça

- Althoff, G. (2020). *Rules and rituals in medieval power games: A German perspective*. Leiden: Brill.
- Althoff, G. (2006). Saxony and the Elbe Slavs in the tenth century. T. Reuter (Ed.), *The New Cambridge Medieval History Vol. III* (ss. 267-92). Cambridge: Cambridge University.

- Althoff, G. (2014). *Spielregeln der politik im mittelalter: Kommunikation in frieden und fehde*. Darmstadt: WBG.
- Annales Ex Annalibus Iuvavensibus Antiquis Excerpti. (1834). Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde (Ed.), *Scriptorum* 30/2 (ss. 727-88). Leipzig: Karl W. Hiersemann.
- Annales Prumienses Brevissimi. (1888). O. Holder-Egger (Ed.), *Scriptorum* 15/2 (ss. 1289-92). Hannover: Hahnsche Buchhandlung.
- Arnold, B. (1997). *Medieval Germany, 500-1300: A political interpretation*. Hampshire: Macmillan.
- Bachrach, D. S. (2012). *Warfare in tenth-century Germany*. Woodbridge Rochester, New York: Boydell.
- Bagge, S. (2002). *Kings, politics, and the right order of the World in German historiography c. 950-1150*. Leiden: Brill.
- Barraclough, G. (1946). *The origins of modern Germany*. Oxford: Basil Blackwell.
- Bernhardt, J. W. (2006). Concepts and practice of Empire in Ottonian Germany (950–1024). B. K. U. Weiler ve S. MacLean (Ed.), *Representations of Power in Medieval Germany 800-1500* (ss. 141-63). Turnhout: Brepols.
- Bernhardt, J. W. (1993). *Itinerant kingship and royal monasteries in early medieval Germany: C. 936-1075*. Cambridge: Cambridge University.
- Beumann, H. (1973). Regnum teutonicum und rex teutonicorum in ottonischer und salischer zeit. Bemerkungen zu einem Buch von Eckhard Müller-Mertens. *Archiv für Kulturgeschichte*, 55(1), ss. 215-23.
- Bloch, M. (2019). *Feodal toplum* (M. A. Kılıçbay, Çev.). Ankara: Doğu Batı.
- Bowlus, C. R. (2006). *The battle of Lechfeld and its aftermath, august 955: The end of the age of migrations in the Latin West*. Aldershot: Ashgate.
- Bowlus, C. R. (1990) The early kaiserreich in recent German historiography. *Central European History*, 23(4), ss. 349-67.
- Brühl, C. (2001). *Die geburt zweier völker: Deutsche und franzosen (9-11. Jahrhundert)*. Köln: Böhlau.
- Constitutiones et Acta Publica Imperatorum Et Regum Vol. 1*. (1893). L. Weiland (Ed.), Hannover: Hahnsche Buchhandlung.
- Çetin Ünal, B. (2021). Otto hanedanı döneminde prestij ve ittifak Evlilikleri. P. Ülgen (Ed.), *Orta Çağ'dan Kesitler* (ss. 9-45). İstanbul: Yeditepe.
- Delbrück, H. (1982). *History of the art of war: Within the framework of political history. Vol. 3: The Middle Ages* (W. J. Renfroe, Jr., Çev.). Westport, Conn.: Greenwood.
- Diplomatum Regum et Imperatorum Germaniae. Conradi I. Heinrici I. et Ottonis I. diplomata*. (1879). Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde (Ed.). Hannover: Hahnsche Buchhandlung.

- Diplomatum Regum et Imperatorum Germaniae. Ottonis II. et III. diplomata.* (1888). Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde (Ed.). Hannover: Hahnsche Buchhandlung.
- Diplomatum Regum et Imperatorum Germaniae. Heinrici II. et ardvini diplomata.* (1900). Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde (Ed.). Hannover: Hahnsche Buchhandlung.
- Diplomatum Regum et Imperatorum Germaniae. Heinrici III. diplomata.* (1931). H. Breßlau ve P. Kehr (Ed.). Berlin: Weidmannsche Buchhandlung.
- Durgun, F. (2021). Avrupa’da profesyonel bir disiplin olarak ortaçağ tarihçiliğinin doğuşu. *Ortaçağ Avrupa tarihi üzerine kavramlar ve olgular* (ss. 37-50). İstanbul: Ketebe.
- Dümmler, E. (1887). *Geschichte des ostfränkischen reiches: Ludwig der Deutsche bis zum Frieden von Koblenz 860.* Leipzig: Duncker & Humblot.
- Eggert, W. (1992). Ostfränkisch – fränkisch – sächsisch – römisch – deutsch. Zur Benennung des rechtsrheinisch-nordalpinen Reiches bis zum Investiturstreit. *Frühmittelalterliche Studien* 26(1), ss. 239-73.
- Ehlers, J. (1989). Die deutsche Nation des mittelalters als gegenstand der forschung. J. Ehlers (Ed.), *Ansätze und Diskontinuität deutscher Nationsbildung im Mittelalter* (ss. 11-58). Sigmaringen: Jan Thorbecke.
- Ehlers, J. (2012). *Die entstehung des deutschen reiches.* München: Oldenbourg.
- Ertaş, İ. (2024). Orta çağ Avrupası’nda bir kimlik inşası: Germen asıllı Otto Hanedanlığı’nın Bizans üzerinden Romalılaştırma çabaları. *SEFAD* (51), ss. 349-368.
- Fleckenstein, J. (1987). *Über die anfänge der deutschen geschichte.* Opladen: Westdt.
- Flodoard. (1905). *Les annales de Flodoard.* P. Lauer (Ed.). Paris: A. Picard.
- Fulbrook, M. (2024). *Kısa Almanya tarihi* (S. Gürses, Çev.). İstanbul: Kronik.
- Gaius Iulius Caesar. (2019). *Notlar: Galya Savaşı üzerine* (S. Özgüler, Çev.). Ankara: Doğu Batı.
- Haller, J. (1958) *Von den Karolingern zu den staufern: Die altdeutsche kaiserzeit (900-1250).* Berlin: Walter de Gruyter.
- Hobsbawm, E. J. (2009). Kimlik tarihi yeterli değildir. *Tarih üzerine* (O. Akınhay, Çev.), (ss. 330-44). İstanbul: Agora.
- Köpke, R., Dümmler E. (1876). *Kaiser Otto der große.* Leipzig: Duncker & Humblot.
- Lambert. (1894). *Lamperti hersfeldensis annales.* O. Holder-Egger (Ed.), *Lamperti monachi hersfeldensis opera* (ss. 1-304). Hannover: Hahnsche Buchhandlung.
- Le Goff, J. (2005). *The birth of Europe* (J. Lloyd, Çev.). Malden: Blackwell.
- Liudprand. (1915). *Liudprandi opera.* J. Becker (Ed.). Hannover & Leipzig: Hahnsche Buchhandlung.

- Liudprand. (2007). *The complete works of liudprand of cremona* (P. Squatriti, Çev.). Washington: Catholic University of America.
- McCarthy, T. J. H. (2020). *Translatio imperii: Ottonian Germany*. S. Mossman (Ed.), *Debating Medieval Europe: The Early Middle Ages, c. 450 - c. 1050* (ss. 97-124). Manchester: Manchester University.
- Müller-Mertens, E. (1970). *Regnum teutonicum: Aufkommen und verbreitung der deutschen reichs- und königsauffassung im früheren mittelalter*. Wien: Böhlau.
- Müller-Mertens, E. (2006). The Ottonians as kings and emperors. T. Reuter (Ed.), *The New Cambridge Medieval History Vol. III* (ss. 233-66). Cambridge: Cambridge University.
- Nelson, J. L. (2006). Rulers and government. T. Reuter (Ed.), *The New Cambridge Medieval History Vol. III* (ss. 95-129). Cambridge: Cambridge University.
- Reuter, T. (1991). *Germany in the early middle ages, c. 800-1056*. London: Longman.
- Reuter, T. (2006). The making of England and Germany, 850-1050: Points of comparison and difference. J. L. Nelson (Ed.), *Medieval Politics and Modern Mentalities* (ss. 284-299). Cambridge: Cambridge University.
- Schneidmüller, B. (1995). Reich volk nation: Die entstehung des Deutschen reiches und der Deutschen nation im mittelalter. A. Bues ve R. Rexheuser (Ed.), *Mittelalterliche nationes neuzeitliche Nationen. Probleme der Nationenbildung in Europa* (ss. 73-101). Wiesbaden: Harrasowitz.
- Schutz, H. (2010). *The Medieval empire in central Europe: Dynastic continuity in the post-carolingian Frankish realm, 900-1300*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars.
- The Annals of St. Bertin*. (1991). (J. L. Nelson, Çev.). Manchester: Manchester University.
- The Oxford Classical Dictionary*. (2012). Fourth edition. S. Hornblower, A. Spawforth ve E. Eidinow (Ed.) Oxford: Oxford University.
- Thietmar. (1935). *Thietmari merseburgensis episcopi chronicon*. R. Holtzmann (Ed.). Berlin: Weidmannsche Buchhandlung.
- Waitz, G. (1874). *Die Deutsche reichsverfassung: von der Mitte des neunten bis zur mitte des zwölften jahrhunderts*. C. 1. Kiel: Ernst Homann.
- Wickham, C. (2010). *The inheritance of Rome: A history of Europe from 400 to 1000*. London: Penguin.
- Widukind. (1882). *Rerum gestarum Saxoniarum libri tres*. G. Waitz (Ed.). Hannover: Impensis Bibliopolii Hahniani.
- Widukind. (2014). *Three books of deeds of the Saxons* (B. S. Bachrach ve D. S. Bachrach, Çev.). Washington: Catholic University of America.
- Wipo. (1915). *Gesta chuonradi II. imperatoris*. H. Breßlau (Ed.), *Wiponis opera* (ss. 1-62). Hannover: Hahnsche Buchhandlung.